

Sygn. akt: VU 1857/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2013 r. w Legnicy

sprawy z wniosku Z. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

przy udziale zainteresowanej Spółki z o.o. (...) w K.

na skutek odwołania Z. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 14 września 2012 roku **nr** (...)

znak (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt VU 1857/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 września 2012 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, że Z. G. jako osoba wykonująca pracę nakładczą u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu i rentowym od 01 maja 2006r. do 11 marca 2008r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że płatnik składek, zgłaszając wnioskodawcę do ww. ubezpieczeń społecznych, wykazał bardzo niskie podstawy wymiaru składek w stosunku do składek, które wnioskodawca miałaby obowiązek płacić z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. ZUS, powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 09 stycznia 2008r., III UK 74/07 podniósł przy tym, że osiągnięcie przychodu nie niższego od minimalnego wynagrodzenia - który jest przyjmowany do podstawy wymiaru składek - jest konstrukcyjnym elementem i minimalnym „pułapem” płacowym oraz składkowym prawie doniosłej umowy o pracę nakładczą. Dlatego też, zamysł stron zawierających umowę o pracę nakładczą wykonywaną w znikomej części, poniżej obowiązującego minimum, po to właśnie, aby w zamian za składkę wynoszącą łącznie kilkanaście złotych miesięcznie uzyskać pełne ubezpieczenie emerytalne i rentowe dla wykonawcy, prowadzi do uznania takiej umowy za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył Z. G. zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy systemowej poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy skarżący w rzeczywistości wykonywał pracę nakładczą w ramach ważnej umowy o pracę nakładczą; naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 2 pkt. 2, art. 6 ust. 1 pkt. 5, art. 9 ust. 2 ustawy systemowej - poprzez jego niezastosowanie w sytuacji jeżeli osoba wykonuje pracę nakładczą od dnia wyznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do wygaśnięcia umowy, a spełnia warunki do objęcia jej obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z kilku tytułów. Skarżący zarzucił, iż ubezpieczony, w przypadku którego doszło do zbiegu tytułów do ubezpieczenia społecznego: z pozarolniczej działalności gospodarczej z tytułem związanym z wykonywaniem pracy nakładczej miał prawo wyboru tytułu ubezpieczenia, gdyż w ustawie systemowej nie jest ono uwarunkowane żadnymi dodatkowymi wymogami. Podnosząc powyższe zarzuty, wnioskodawca domagał się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że z tytułu wykonywania pracy nakładczej podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w okresie od 01 maja 2006r. do 11 marca 2008r. W uzasadnieniu wskazała, że organ rentowy nie był uprawniony do stwierdzenia nieważności umowy o pracę nakładczą zawartą przez skarżącego z zainteresowaną spółką bowiem zawarcie tej umowy miało na celu rzeczywiste wykonywanie pracy w wymiarze określonym w umowie.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko tak jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Z. G. kilka lat przed datą zawarcia umowy o pracę nakładczą ze Spółką z o.o. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą – usługi (...). Działalność gospodarczą skarżący prowadzi do chwili obecnej.

W dniu 01 maja 2006r. wnioskodawca zawarł z (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. umowę o pracę nakładczą. Umowa ta została zawarta na czas nieokreślony i polegała na przygotowaniu, kopertowaniu, adresowaniu i wysłaniu materiałów reklamowych dostarczanych przez nakładcę. Minimalna ilość miesięcznej pracy została określona na 32 komplety reklamowe. Wnioskodawca miał wybierać adresatów przesyłek reklamowych np. z książki telefonicznej czy panoramy firm. Materiały do wykonania wskazanej pracy miał zapewnić i dostarczyć nakładca. Za skompletowanie i wysłanie jednej przesyłki reklamowej, wnioskodawczyni przysługiwało wynagrodzenie w wysokości 3,50zł brutto. Niewykonanie pracy w umownej ilości kompletów reklamowych miesięcznie nie musiało skutkować rozwiązaniem umowy o pracę nakładczą, zgodnie z par. 6 ust. 1 pkt 1 oraz par. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą. Z. G. został zobowiązany do rozliczenia się z pracy wykonanej w danym miesiącu do ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego, poprzez dostarczenie nakładcy raportu z wykonanej pracy. Dowód: wyjaśnienia wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 10 kwietnia 2013r. 00:05:59-00:24:15 karta 26 akt sprawy; akta ubezpieczeniowe wnioskodawcy,

W dniu 19 maja 2006r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynęło zgłoszenie przez płatnika składek wskazujące, iż z tytułu wykonywania od dnia 01 maja 2006r. na Spółki z o.o. (...) pracy nakładczej – opłacane będą z tego tytułu składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej Z. G. opłacał jedynie ubezpieczenie zdrowotne w okresie od 01 maja 2006r. do 11 marca 2008r.

Dowód: akta ubezpieczeniowe wnioskodawcy – zgłoszenie do ubezpieczenia z dnia 01 maja 2006r. k. 4.

Z. G. czynności związane z wykonywaniem pracy nakładczej wykonywał w ciągu miesiąca przez 2 – 3 godziny łącznie sporządzając i wysyłając od 16 do 32 kompletów reklamowych spółki (...). Z tego tytułu na konto utworzone dla niego przez spółkę przesyłane było wynagrodzenie. W marcu 2013r. zostało przekazane przez zainteresowaną spółkę na konto wnioskodawcy wynagrodzenia za okres od 01 maja 2006r. do 11 marca 2008r. w łącznej kwocie 2000 zł.

Dowód: wyjaśnienia wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 10 kwietnia 2013r. 00:05:59-00:24:15 karta 26 akt sprawy

(...) Sp. z o.o. w okresie od 01 maja 2006r. do 11 marca 2008r. odprowadzała za wnioskodawcę składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od następujących podstaw:

- za miesiąc maj 2006r. - 4,43zł;
- za miesiąc czerwiec 2006r. -32,43zł;
- za miesiąc lipiec 2006r. - 32,43zł;
- za miesiąc sierpień 2006r. - 32,43zł;
- za miesiąc wrzesień 2006r. - 28,00zł;
- za miesiąc październik 2006r. - 00,00zł;
- za miesiąc listopad 2006r. - 28,00zł;
- za miesiąc grudzień 2006r. - 00,00zł;
- za miesiąc styczeń 2007r. - 28,00zł;
- za miesiąc luty 2007r. - 28,00zł;
- za miesiąc marzec 2007r. - 28,00zł;
- za miesiąc kwiecień 2007r. - 00,00zł;
- za miesiąc maj 2007r. - 28,00zł;
- za miesiąc czerwiec 2007r. - 28,00zł.
- za miesiąc lipiec 2007r. – 00,00 zł ,
- za miesiąc sierpień 2007r. – 28,00 zł ,
- za miesiąc wrzesień 2007r. – 28,00 zł,
- za miesiąc październik 2007r. – 28,00 zł,
- za miesiąc listopad 2007r. – 28,00 zł,
- za miesiąc grudzień 2007r. – 00,00 zł.
- za miesiąc styczeń 2008r. – 28,00 zł
- za miesiąc luty 2008r. – 28,00 zł,
- za miesiąc marzec 2008r. – 00,00 zł

Dowód: akta ubezpieczeniowe wnioskodawcy- dane ubezpieczonego o podstawach wymiaru składek k. 1-3.

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, Z. G. była obowiązana w spornym okresie deklarować podstawy składek w następujących wysokościach:

- za maj 2006r.. - 1517,17zł miesięcznie,
- od czerwca 2006r. do sierpnia 2006r. - 1518,11zł miesięcznie,
- od września 2006r. do listopada 2006r. - 1456,36zł miesięcznie,
- od grudnia 2006r. do lutego 2007r. - 1478,80zł miesięcznie,
- od marca 2007r. do maja 2007r – 1597,51zł,
- od czerwca 2007r. do sierpnia 2007r. - 1625,48zł miesięcznie .
- od września 2007r. do listopada 2007r. – 1586,60 zł miesięcznie ,
- od grudnia 2007r. do lutego 2008r. – 1622,05 zł miesięcznie ,
- za marzec 200r. – 1739,90 zł

Dowód: akta ubezpieczeniowe wnioskodawcy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które są osobami wykonującymi pracę nakładczą, a także osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność. Zgodnie zaś z treścią art. 9 ust. 2 osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 (praca nakładcza), 4-6 (m.in. osoby prowadzące pozarolniczą działalność) jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń.

W przedmiocie zawierania i wykonywania umowy o pracę nakładczą znajduje zastosowanie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą. Podstawę wymiaru składek osób wykonujących pracę nakładczą stanowi przychód w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych faktycznie osiągnięty przez ubezpieczonego (art. 18 ust. 8 ustawy). Z uwagi na cel ubezpieczeń społecznych oraz zapewnienie w przyszłości prawa do świadczeń należy uznać, że nakładca zobowiązany jest zapewnić wykonawcy, zarówno w umowie jak i faktycznie, taką ilość pracy, która zapewni osiągnięcie przychodu co najmniej w wysokości 50% najniższego wynagrodzenia, natomiast wykonawca powinien umowę wykonać zgodnie z jej treścią, co zapewni osiągnięcie przychodu w wysokości wyżej ustalonej. Wprowadzenie na mocy powołanego rozporządzenia do umowy o pracę nakładczą szeregu uprawnień pracowniczych nie przekreśla jej cywilnoprawnego charakteru. Oznacza to, że przepisy tego rozporządzenia przenoszą na te osoby określone uprawnienia pracownicze, co w pozostałym zakresie nieunormowanym w tym rozporządzeniu wykonawczym nie stanowi przeszkody do stosowania wprost przepisów kodeksu cywilnego przy ocenie zobowiązań z umowy o pracę nakładczą. Stąd też zastosowanie mają do niej wprost przepisy zarówno art. 58 k.c. jak i art. 83 k.c.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy w decyzji z dnia 14 września 2012r. stwierdził, iż Z. G., jako osoba wykonująca pracę nakładczą u płatnika składek (...) Sp. z o.o., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu i rentowym od 01 maja 2006r. do 11 marca 2008r., bowiem jedynym celem zawarcia przez skarżącego w dniu 01 kwietnia 2006r. umowy o pracę nakładczą unikania płacenia składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej .

Wnioskodawca zakwestionował decyzję ZUS wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie, że z tytułu wykonywania pracy nakładczej podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w okresie od 01 maja 2006r. do 11 marca 2008r.

Ocena ważności umów o pracę powinna każdorazowo następować na podstawie analizy indywidualnego stanu faktycznego, przy użyciu reguł doświadczenia życiowego i dokładnym rozważeniu okoliczności danej sprawy, w tym zwłaszcza rzeczywistego świadczenia pracy, jej odbierania i opłacania, racjonalnego układania stosunków pracy (np. w przedmiocie faktycznych potrzeb lub możliwości ekonomicznych zatrudnienia pracownika, czy też stopnia naruszenia zasad uczciwości pomiędzy stronami stosunku pracy).

Po przeanalizowaniu zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd uznał, że zawarcie umowy o pracę nakładczą pomiędzy Z. G. a (...) Sp. z o.o. doszło do wykorzystania przepisów z ubezpieczenia społecznego i stworzenie formalnej podstawy ubezpieczenia, która nie była realizowana w sposób typowy dla umowy o pracę nakładczą – zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą.

Zauważyć należy, iż pomimo ustalenia w umowie o pracę nakładczą z dnia 01 maja 2006r. minimalnej miesięcznej ilości pracy w miesiącach: październiku 2006r., grudniu 2006r., kwietniu 2007r., lipcu 2007r., grudniu 2007r. i marcu 2008r. – Z. G. nie wykonał żadnych kompletów reklamowych. Wskazać także należy, że zgodnie z powyższą umową, niewykonanie pracy w umownej, miesięcznej ilości kompletów reklamowych fakt ten nie musiał skutkować rozwiązaniem umowy o pracę nakładczą, zgodnie z par. 6 ust. 1 pkt 1 oraz par. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą.

Podkreślenia także wymaga, że wnioskodawca nie osiągnął z tytułu przedmiotowej umowy w miesiącach objętych zaskarżoną decyzją wynagrodzenia w wysokości połowy najniższego wynagrodzenia za pracę.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 09 stycznia 2008r., w sprawie III UK 74/07, że w zakresie określania minimum podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe osób wykonujących pracę nakładczą, wykładnia systemowa przepisów powołanego wyżej rozporządzenia o pracy nakładczej w związku z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej, prowadzi do wniosku, że przychód z tytułu pracy nakładczej przyjmowany do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe osób wykonujących pracę nie może być niższy od połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę. Konsekwencją powyższego jest uznanie, że umowa o pracę nakładczą, na podstawie której jej strony nie miały zamiaru i nie realizowały konstrukcyjnych cech (elementów) tego zobowiązania dotyczących rozmiaru wykonywanej pracy w ilości gwarantującej wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę, nie stanowi uprawnionego tytułu podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym osób wykonujących pracę nakładczą.

Wnioskodawca świadczył wprawdzie pracę i uzyskiwał z tego tytułu wynagrodzenie, jednakże zakres jego obowiązków wynikających z tej umowy nie ustalał wynagrodzenia w wysokości choćby połowy minimalnego wynagrodzenia. Zatem za prawidłowe sąd uznał wskazywanie przez organ rentowy, że przedmiotowa umowa została zawarta jedynie w celu uniknięcia płacenia przez skarżącego składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w powołanym wyżej wyroku, dążenie do uzyskania pełnej ochrony prawa ubezpieczeń społecznych od przychodu z pracy nakładczej uzyskiwanego w kwotach nieprzekraczających 40 zł miesięcznie, przy opłacaniu przez płatnika i ubezpieczonego składek na te ubezpieczenia w kwotach po kilka złotych miesięcznie, narusza wszelkie normatywne i nienazwane zasady współzycia społecznego, w tym: zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, zasadę ochrony interesów i niepokrzywdzenie innych ubezpieczonych, zasadę nieuprawnionego uszczuplenia środków funduszu ubezpieczeń społecznych.

Odnosząc się w tym miejscu do argumentacji organu rentowego, przedstawionej w zaskarżonej decyzji, wskazać należy, iż powołany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09 stycznia 2008r., III UK 74/07 został wydany na gruncie praktycznie takiego samego stanu faktycznego jak w rozpoznawanej sprawie.

Z przedstawionych okoliczności wynika, iż zawarta pomiędzy wnioskodawcą a spółką (...) umowa o pracę nakładczą nigdy nie była realizowana zgodnie z jej postanowieniami. Zdaniem Sądu, umowa ta nie miała na celu wykonywania jej postanowień. Jak wynika bowiem z przedstawionego materiału dowodowego były miesiące, w których umowa nie była realizowana. dodatkowo podczas przesłuchania na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2013r. skarżący wskazał, że zawierając umowę w dniu 01 maja 2006r. o pracę nakładczą zmniejszył koszty związane z prowadzoną przez niego pozarolniczą działalnością gospodarczą.

Wprawdzie podczas tego samego przesłuchania skarżący argumentował również, iż umowa o pracę nakładczą, miała stanowić dla niej dodatkowe źródło dochodu, to wskazać należy, iż bardzo niski przychód z tytułu umowy o pracę nakładczą nie mógł stanowić dla niej realnego źródła utrzymania, zwłaszcza, iż wynagrodzenia z tego tytułu nie otrzymywał co miesiąc i otrzymał je w jednej kwocie w marcu 2008r. w wysokości około 2000 zł łącznie.

Nie zasługuje nadto na uwzględnienie przedstawiona w odwołaniu argumentacja, iż organ rentowy nie był uprawniony do "stwierdzenia nieważności umowy o pracę nakładczą" zawartą przez skarżącego, ponieważ czynność prawna nie wywołała skutków zabronionych przez normę prawną (karta 3 akt sprawy). Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest bowiem uprawniony, na mocy art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, do badania ważności umów o pracę w celu stwierdzenia objęcia ubezpieczeniem społecznym, a tym samym, weryfikacji spełnienia przesłanek nabycia prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych uzależnionych od występowania tytułu ubezpieczeń.

W tym miejscu wskazać należy, iż generalnie nie może stanowić obejścia prawa dążenie do zmiany sytuacji prawnej przez osobę, która jako prowadząca działalność gospodarczą, zawiera umowę o pracę nakładczą (i rzeczywiście ją wykonuje), co pozwala takiej osobie na zmianę tytułu ubezpieczeń i zmniejszenie obciążeń wobec organu rentowego. Jednak w konkretnych sytuacjach, kiedy rozważa się wszystkie okoliczności związane z zawarciem takiej umowy – nie może zostać zaakceptowany fakt, iż osoba prowadząca działalność gospodarczą i zawierająca umowę o pracę nakładczą korzysta z uprzywilejowania w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia przy spełnieniu mniej niż minimalnych przesłanek wiążących się z taką umową. Szczególnie kiedy – jak w rozpoznawanym przypadku – praca nakładczą jest wykonywana w niewielkiej ilości, za którą przysługuje również symboliczne wynagrodzenie, od którego należy uiszczać składki w równie symbolicznej wysokości.

Mając zatem na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kodeksu postępowania cywilnego – oddalił odwołanie, gdyż nie było podstaw do jego uwzględnienia z przyczyn wymienionych w niniejszym uzasadnieniu.